

Серия онлайн семинари, посветени на Африка

Online Seminar Series Dedicated to Africa

Дениза Георгиева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

Deniza Georgieva

Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria)

През март специалност „Африканистика“ стартира серия онлайн семинари, посветени на Африка. Срещите се провеждат два пъти месечно, в платформата „Зуум“, като по този начин са отворени за максимален брой външни участници и гост-лектори.

Целта на онлайн семинарите е да се предложи на студентите един по-мултидисциплинарен подход към съвременния анализ на процесите, тенденциите и културната и политическата динамика на континента.

За да предложи по-обективен поглед върху социокултурното многообразие на Африка, програмата на срещите предвижда широк спектър от теми и гледни точки на специалисти от различни области – дипломация, психология, човешки права, практики в хуманитарната сфера и изграждането на мир, активисти, изследователи и преподаватели, както и членове на Африканската общност в България.

Първият семинар бе открит на 19 март от декана на Факултета по класически и нови филологии проф. д-р Мадлен Данова. Тя поднесе своите благодарности за организацията на събитието и към първия гост-лектор посланик Мирослав Комаров. Участие в семинара взеха студентите от I, II и III курс, специалност „Африканистика“, преподаватели от специалност „Африканистика“, координаторите на франкофонския и лузофонския модул на програмата доцент Георги Жечев и професор Яна Андреева и организаторът на събитието младши изследовател Дениза Георгиева.

Посланик Мирослав Комаров има дълга дипломатическа кариера и богат културен опит, придобит от работата му в различни държави на африканския континент.

Дипломатическата му служба до 2015 г. преминава в различни професионални роли, в пет различни африкански държави: Зимбабве, Гана, Демократична република Конго, Етиопия и Федерална република Нигерия.

Темата на презентацията на посланик Комаров бе „Ограничаващи фактори пред разширяването на българското присъствие в Африка и възможностите за тяхното преодоляване“. Той анализира няколко основни фактора, които възпрепятстват задоволителното българско присъствие на континента.

На първо място отбеляза липсата на политическа далновидност и присъствие на българската дипломация на континента и произтичащите от това политически, икономически и културни пропуснати ползи.

Наред с това подчерта и ниските стойности на икономическия стокообмен, липсата на инвестиции от страна на България и цялостното изоставане на икономическото ни сътрудничество. Посланик Комаров обсъди и нерешените въпроси, свързани с визовия режим, транспорта и телекомуникациите. През 2021 г. безвизово българи могат да пътуват само до пет страни от Африка, като все още няма директна авиовръзка между България и континента. Друга пречка според него са високите тарифи на телесъобщенията между България и страните от Африка.

Като възможни решения на разгледаните проблеми посланик Комаров посочи политическа проактивност от страна на българската държава и дипломация, приоритизиране на въпроса за безвизовия режим за българските граждани и засилване на инвестициите с фокус върху хранително-вкусовата индустрия.

В заключение той добави, че вижда голям потенциал за изява на младите специалисти от „Африканистика“ именно с възможността да създадат нови форми на политическо, икономическо и културно сътрудничество със страните от Африка.

Вторият семинар от поредицата „Африка“ се проведе на 8 април в платформата „Зуум“. Гост-ектор бе професор Адейнка Акинсулур-Смит. Нейните корени са от Сиера Леоне, но живее и работи в Ню Йорк. Тя е професор в Катедрата по психология в *City College of New York and the Graduate Center (CUNY)*. От 1999 г. работи в най-голямата програма в Америка за жертви на изтезание и насилие, в клиниката *Bellevue* в Ню Йорк, с бежанци, с жертви на изтезание и насилие и уязвими лица от цял свят.

Професор Смит е участвала в международни разследвания на правата на човека в Сиера Леоне заедно с мисията на ООН в Сиера Леоне. Служила е в Международния наказателен съд като експерт по посттравматичното стресово разстройство и престъпленията, основани на пола. Участвала е в различни

експертни групи, включително и в работната група на Американската психологическа асоциация за психологическия ефект на войната върху деца бежанци и техните семейства. Има многобройни научни публикации, свързани с психичното здраве на мигранти, бежанци, обрязани жени, както и изследвания, свързани с психологическите ефекти на войната върху деца и младежи.

Нейната презентация *The Youth Readiness Intervention: A Collaborative Model for Building Mental Health Capacity in Post Conflict Settings* представи личния ѝ опит в работата с деца и младежи от Сиера Леоне, които са били принудени да участват в гражданската война там. Психологическата интервенция *Youth Readiness Intervention* е част от лонгитюдно изследване (2002–2018), обхващащо 500 младежи на възраст от 15 до 24 години, които са участвали във военните конфликти.

Изследването, което професор Смит представи, започва през 2002 г., след прекратяването на единайсетгодишната гражданска война в Сиера Леоне (1991–2002), известна с участието на деца войници. Около 50 000 души са убити и повече от 20 000 деца и юноши участват в бойните действия с въоръжени групи, изложени на високи нива на насилие и смърт.

Ефектите от наблюдението и участието в насилствените действия са опустошителни за цялото общество, семейните структури, но най-вече за младите хора. Много деца и младежи страдат от съпътстващи психологически проблеми в постконфликтната обстановка, като депресия и тревожност, включително посттравматични стресови реакции, проблеми с гнева и емоционалната регулация, междуличностни дефицити и увреждане на нормалното функциониране.

След войната достъпът до услуги за психично здраве остава силно ограничен, което предполага необходимост от интервенции, които да обслужват съпътстващите психологически затруднения.

Интервенцията за групово лечение на психичното здраве на засегнатите от войната младежи „Готовност за младежта“, разработена от професор Адейнка Акинсулур - Смит и Тереза Бетанкур, включва базирани на доказателства елементи от общата практика на когнитивно-поведенческата терапия (CBT) и груповата междуличностна терапия (IPT).

Чрез психообразование, какво е травма и обсъждане на въздействието на травмата върху междуличностните отношения и аз-концепцията, подходът създава умения за саморегулация, управление на гнева, изграждане на междуличностни умения и умения за решаване на проблеми сред младежите участници.

Резултатите от изследването, което приключва през 2018 г., показват, че интервенцията има благоприятни ефекти върху регулирането на емоциите, просоциалното поведение, социалната подкрепа и ежедневното функциониране на младежите участници, както и върху тяхната училищна посещаемост и образователни резултати.

Професор Адейнка Акинсулур-Смит подчерта, че един от основните фактори за успеха на терапевтичния подход е стъпването върху местната култура, обучението на местни социални работници и използването на креолския език в работата ѝ с младежите от Сиера Леоне.

Най-голям интерес и посещаемост получи третият онлайн семинар, на 13 април, с гост-лектор Фриедерике Бубензер, която е изследовател и ръководител в програмата за правосъдие и изграждане на мира в Института за справедливост и помирение в Кейптаун, Южна Африка. В това си качество тя допринася за изграждането на процеси на изграждане на мир, социално сближаване и помирение с политиците и лидерите на гражданското общество в Южен Судан, Уганда, Зимбабве, Южна Африка и Кения.

Темата на нейната презентация е *Justice and reconciliation in Africa: Reflections on opportunities and challenges from a South African practitioner*.

Презентацията започна с исторически анализ на системата за расова сегрегация – артейд и създаването на Комисията за истина и помирение през 1995 г.

Създаването на Комисията за истина и помирение се смята за огромен успех и привлича голямо международно внимание, като става прецедент за създаването на други подобни комисии в различни държави по света. Историята обаче показва, че 350 години колониализъм и десетилетия на апартейд политики, ограничаващи политическите, гражданските и икономическите права на не-белите, са прекалено тежко наследство, което носи опустошителна психологическа травма за няколко поколения южноафриканци. Въпреки че апартейдът е приключил преди 27 години, възстановяването от неговата систематична расова дискриминация и опресия е труден и продължаващ процес.

Фриедерике Бубензер подчерта, че въпреки че се полагат огромни усилия за коригиране на историческите неравенства и тежки престъпления, все още има много работа в тази посока. Тя даде за пример новата конституция на Южна Африка, която е доста прогресивна, основаваща се на ценностите на човешкото достойнство и напредъка на правата и свободите на човека. Законът за правата в нея е най-широкообхватният документ от този вид в света, включващ както индивидуалните права, така и свободата на изразяване и социално-икономическите права. И въпреки този напредък на хартия на терен промяната се случва много бавно. Преките и косвените последици от историческото наследство са видими и днес. Фриедерике Бубензер посочи високия процент на насилие и безработица, продължаващото социално-икономическо неравенство, бедност, СПИН, липсата на качествено образование за чернокожите деца и психологическите последици от травматичните изживявания.

Тя отбеляза като паралелен контрафеномен развитието на огромен капацитет в южноафриканското гражданско общество и тласък за позитивни промени, идващи от младите южноафриканци.

Презентацията завърши с положително послание за възможната промяна и многото положителни практики и примери по пътя на изграждане на справедливост и помирение в Южна Африка.

Студентите и преподавателите от специалност „Африканистика“ показаха силен интерес към темата и взеха активно участие в дискусиата, която продължи 20 минути над уговореното време. Срещата приключи с отворена покана към Фриедерике Бубензер за продължение на дискусиата.

Следващият онлайн семинар, посветен на Африка, ще се проведе на 11 май с гост-лектор посланик Янко Йорданов. В своята лекция „България–Нигерия: традиции и нови възможности“ посланик Йорданов ще представи ключови моменти от развитието на българо-нигерийските отношения: установяването им през 1964 г., тяхното всестранно и активно развитие през годините и най-вече съвременния им етап на обещаващи перспективи и възможности.

Дениза Георгиева

младши изследовател

deniza@uni-sofia.bg

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

бул. „Цар Освободител“ 15, 1504 София

България

Deniza Georgieva

junior researcher

deniza@uni-sofia.bg

Sofia University ‘St. Kliment Ohridski’

15 Tzar Osvoboditel Blvd., 1504 Sofia

Bulgaria